

ZARZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

z dnia 3 marca 1989 r.

w sprawie zasad opracowywania planów studiów i programów nauczania studiów dziennych prowadzonych w szkołach wyższych nadzorowanych przez Ministrów: Edukacji Narodowej, Zdrowia i Opieki Społecznej, Kultury i Sztuki, Transportu, Żeglugi i Łączności oraz Komitet do Spraw Młodzieży i Kultury Fizycznej.

Na podstawie art. 2 pkt 1 lit. c) ustawy z dnia 23 października 1987 r. o utworzeniu urzędu Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U. Nr 33, poz. 178) zarządza się, co następuje:

§ 1. Szkoły wyższe, ustalając plany studiów i programy nauczania, powinny kierować się przepisami zarządzenia oraz:

- 1) potrzebami gospodarki i kultury narodowej,
- 2) koniecznością zapewnienia absolwentom niezbędnej wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych, umożliwiających wykonywanie określonego zawodu,
- 3) koniecznością zapewnienia porównywalnego poziomu wiedzy absolwentów poszczególnych kierunków studiów prowadzonych w różnych szkołach.

§ 2. 1. Czas trwania studiów dziennych prowadzonych w szkołach wyższych oraz wymiar zajęć dla całego okresu studiów określają załączniki nr 1—5 do zarządzenia.

2. Przedmioty i praktyki studenckie realizowane w czasie trwania studiów wpisuje się do planu studiów, którego wzór stanowi załącznik nr 6 do zarządzenia.

3. Zasady odbywania praktyk studenckich regulują odrębne przepisy.

§ 3. Wykazy przedmiotów i innych zajęć podstawowych dla danego kierunku studiów oraz studenckich praktyk zawodowych dla poszczególnych kierunków studiów ustalają zespoły dydaktyczno-naukowe (ekspertów), powołane przez właściwego ministra nadzorującego szkołę wyższą.

§ 4. 1. Na wszystkich kierunkach studiów obowiązkowe są trzy spośród następujących przedmiotów społecznych:

- 1) ekonomia polityczna,
- 2) socjologia ogólna,
- 3) nauka o polityce,
- 4) historia filozofii,
- 5) systematyczna filozofia współczesna,
- 6) historia polityczna Polski Odrodzonej po 1918 r.

2. Łączny wymiar zajęć dydaktycznych z przedmiotów wymienionych w ust. 1 nie powinien być mniejszy niż 180 godzin.

3. Minister nadzorujący szkołę może uzupełnić wykaz przedmiotów, o których mowa w ust. 1, o inne przedmioty z zakresu nauk społecznych, uwzględniając profil kształcenia.

4. Ustala się następujące zasady wyboru i realizacji zajęć z przedmiotów wymienionych w ust. 1:

- 1) jeden przedmiot zostaje określony przez radę wydziału ze względu na szczególną przydatność dla danego kierunku studiów i realizowany jest w wymiarze nie mniejszym niż 60 godzin,
- 2) dwa pozostałe przedmioty wybiera student, przy czym każdy z nich powinien być realizowany w wymiarze nie mniejszym niż 60 godzin,
- 3) rada wydziału, w razie braku odpowiedniej kadry, może ograniczyć możliwość wyboru przedmiotów społecznych.

5. Poza przedmiotami wymienionymi w ust. 1 studentów obowiązują:

- 1) zajęcia wojskowe lub szkolenie obronne, których wy-

miar, programy nauczania i tryb zaliczania określają odrębne przepisy,

- 2) wychowanie fizyczne w wymiarze nie mniejszym niż 180 godzin (z wyjątkiem akademii wychowania fizycznego),
- 3) psychologia, pedagogika i dydaktyka przedmiotu kierunkowego na kierunkach kształcących nauczycieli; wymiar i zasady realizacji zajęć z tych przedmiotów określa załącznik nr 7 do zarządzenia,
- 4) języki obce w wymiarze nie mniejszym niż 240 godzin (z wyjątkiem wyższych szkół morskich).

6. Ustala się następujące zasady realizacji zajęć z języków obcych, o których mowa w ust. 5 pkt 4:

- 1) rada wydziału (z wyjątkiem kierunków neofilologicznych) dokonuje wyboru języka obcego szczególnie przydatnego dla danego kierunku studiów; język ten staje się obowiązkowy dla studentów I roku; drugi język studenci wybierają spośród następujących języków nowożytnych: angielskiego, francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego, włoskiego,
- 2) student może nie uczestniczyć w zajęciach z języków obcych, jeżeli w ciągu miesiąca od rozpoczęcia studiów na I roku wykaże się znajomością danego języka obcego, potwierdzoną egzaminem złożonym przed komisją powołaną przez rektora szkoły wyższej.

7. Rektor szkoły wyższej, w razie dysponowania odpowiednią kadrą nauczycieli akademickich i bazą materialną, może podjąć decyzje o zwiększeniu wymiaru zajęć z przedmiotów wymienionych w ust. 1 i 5.

8. W sytuacjach uzasadnionych potrzebami gospodarki i kultury narodowej rektor może wprowadzić do planów studiów przedmioty inne niż wymienione w ust. 1 i 5.

§ 5. Szkoła wyższa opracowuje programy nauczania wszystkich przedmiotów zamieszczonych w planie studiów.

§ 6. Rektor szkoły wyższej zatwierdza plany studiów i programy nauczania.

§ 7. 1. Przedmioty objęte planem studiów zaliczane są na podstawie egzaminów oraz innych form oceny.

2. Liczbę egzaminów w roku akademickim oraz w czasie trwania studiów określają załączniki nr 1—5 do zarządzenia.

§ 8. 1. Student odbywa studia według planu obowiązującego w roku akademickim, w którym rozpoczął naukę, z wyjątkiem wypadku, o którym mowa w § 4 ust. 8.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do studenta powtarzającego rok studiów lub przeniesionego z innej szkoły na ten sam kierunek studiów oraz kontynuującego naukę po co najmniej rocznym urlopie.

§ 9. 1. Dla modernizacji kształcenia i poszukiwania nowatorskich metod dydaktycznych szkoła wyższa może w drodze eksperymentu przyjąć inne niż określone niniejszym zarządzeniem zasady opracowywania planów studiów i programów nauczania.

2. Zgodę na przeprowadzenie eksperymentu wydaje minister nadzorujący szkołę wyższą.

§ 10. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 października 1989 r.

Minister Edukacji Narodowej: *J. Fisiak*

Załączniki do zarządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 marca 1989 r. (poz. 96)

Załącznik nr 1

ZASADY OPRACOWYWANIA PLANÓW STUDIÓW I PROGRAMÓW NAUCZANIA STUDIÓW DZIENNYCH
W SZKOŁACH WYŻSZYCH NADZOROWANYCH PRZEZ MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

§ 1. 1. Studia dzienne trwają nie dłużej niż pięć lat.

2. Minister Edukacji Narodowej może wyrazić zgodę na dłuższy niż pięcioletni okres studiów w przypadkach uzasadnionych charakterem i programem tych studiów, określając jednocześnie zasady ich realizacji.

§ 2. 1. Wymiar zajęć w czasie całego okresu studiów nie może przekraczać:

- 1) na kierunkach humanistycznych (z wyjątkiem kierunków filologicznych) — 3.200 godzin,
- 2) na kierunkach filologicznych — 4.000 godzin,
- 3) na kierunkach ekonomicznych i na kierunku matematyka — 3.800 godzin,
- 4) na kierunkach rolniczych, technicznych, matematyczno-przyrodniczych (z wyjątkiem kierunku matematyka) oraz na kierunkach: wychowanie muzyczne, wychowanie plastyczne i na kierunkach prowadzonych na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu — 4.200 godzin.

2. Na kierunkach wymienionych w ust. 1 pkt 4, wymagających odbywania wielogodzinnych zajęć laboratoryjnych, praktycznych lub projektowych, wymiar zajęć może być podwyższony do 4.500 godzin.

§ 3. Na kierunkach neofilologicznych zakres nauczania języków obcych ustala dziekan wydziału (dyrektor instytutu).

§ 4. Do przedmiotów obowiązkowych zalicza się także:

- 1) matematykę na kierunkach technicznych w wymiarze nie mniejszym niż 300 godzin, z wyjątkiem kierunku architektura, na którym wymiar zajęć z tego przedmiotu nie powinien być mniejszy niż 60 godzin;
- 2) fizykę na kierunkach technicznych w wymiarze nie mniejszym niż 180 godzin, z wyjątkiem kierunku architektura,
- 3) podstawy ergonomii na kierunkach technicznych, także w wyższych szkołach rolniczych realizujących te kierunki, w wymiarze nie mniejszym niż 45 godzin.

§ 5. Liczba egzaminów nie może przekroczyć:

- 1) 30 — w czasie trwania studiów,
- 2) 8 — w roku akademickim.

§ 6. Przedmioty: historia filozofii i systematyczna filozofia współczesna na kierunku filozofia, nauka o polityce na kierunkach: nauki polityczne, polityka społeczna, prawo i administracja, przedmiot socjologia ogólna na kierunku socjologia, przedmiot historia polityczna Polski Odrodzonej po 1918 r. na kierunku historia oraz przedmiot ekonomia polityczna na kierunkach ekonomicznych. są ustalane zgodnie z § 3 zarządzenia.

Załącznik nr 2

ZASADY OPRACOWYWANIA PLANÓW STUDIÓW I PROGRAMÓW NAUCZANIA STUDIÓW DZIENNYCH
W AKADEMIACH MEDYCZNYCH NADZOROWANYCH PRZEZ MINISTRA ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

§ 1. Studia dzienne w akademiach medycznych trwają nie dłużej niż:

- 1) 6 lat — na kierunku lekarskim i lekarsko-higienicznym,
- 2) 5 lat — na kierunkach: stomatologicznym, farmaceutycznym oraz analityki medycznej,
- 3) 4 lata — na kierunku pielęgniarstwie.

§ 2. 1. Wymiar zajęć w czasie całego okresu studiów nie powinien przekraczać:

- 1) na kierunku lekarskim i lekarsko-higienicznym — 4.800 godzin,
- 2) na kierunku stomatologicznym — 4.500 godzin,
- 3) na kierunku farmaceutycznym — 4.500 godzin,

- 4) na kierunku analityki medycznej — 4.500 godzin,
- 5) na kierunku pielęgniarstwie — 3.600 godzin.

2. W uzasadnionych wypadkach rady wydziałów kierunków wymienionych w ust. 1 pkt 1 mogą zwiększyć wymiar zajęć o 10%.

§ 3. Liczba egzaminów nie może przekroczyć:

- 1) 30 — w czasie trwania studiów,
- 2) 8 — w roku akademickim.

§ 4. Osoby rozpoczynające studia począwszy od roku akademickiego 1989/90, po ukończeniu tych studiów, będą obowiązane złożyć egzamin państwowy na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Załącznik nr 3

ZASADY OPRACOWYWANIA PLANÓW STUDIÓW I PROGRAMÓW NAUCZANIA STUDIÓW DZIENNYCH
W SZKOŁACH WYŻSZYCH NADZOROWANYCH PRZEZ MINISTRA KULTURY I SZTUKI

§ 1. Studia dzienne trwają nie dłużej niż pięć lat, z wyjątkiem kierunków: wokalnno-aktorskiego (wokalnego) oraz konserwacji dzieł sztuki, na których trwają do sześciu lat.

§ 2. 1. Wymiar zajęć w czasie całego okresu studiów nie może przekraczać:

- 1) na kierunkach muzycznych, z wyjątkiem kierunku wokalnno-aktorskiego (wokalnego) — 4.200 godzin,
- 2) na kierunku wokalnno-aktorskim (wokalnym) — 5.160 godzin,
- 3) na kierunkach plastycznych, z wyjątkiem konserwacji dzieł sztuki — 5.600 godzin,

- 4) na kierunku konserwacja dzieł sztuki — 6.300 godzin,
- 5) na kierunkach teatralnych i filmowych — 5.040 godzin.

2. Tygodniowy wymiar zajęć na studiach nie może przekraczać:

- 1) na kierunkach muzycznych — 40 godzin oraz do 35 godzin indywidualnych ćwiczeń na instrumencie,
- 2) na kierunkach plastycznych, teatralnych i filmowych — 42 godzin.

3. Rektor szkoły wyższej może wprowadzić zajęcia fakultatywne ze wszystkich grup przedmiotów niezależnie od zajęć o ustalonym w ust. 2 wymiarze godzin. O udziale w zajęciach decydują studenci. Przedmioty fakultatywne wybrane przez studentów stają się dla tych studentów obowiązkowe.

§ 3. Liczba egzaminów nie może przekroczyć:

- 1) 30 — w czasie trwania studiów,
- 2) 10 — w roku akademickim.

Załącznik nr 4

ZASADY OPRACOWYWANIA PLANÓW STUDIÓW I PROGRAMÓW NAUCZANIA STUDIÓW DZIENNYCH W SZKOŁACH WYŻSZYCH NADZOROWANYCH PRZEZ MINISTRA TRANSPORTU, ŻEGLUGI I ŁĄCZNOŚCI

§ 1. Studia dzienne prowadzone w wyższych szkołach morskich trwają nie dłużej niż 5 lat.

§ 2. Wymiar zajęć w czasie całego okresu studiów nie może przekraczać 4700 godzin.

§ 3. 1. Językiem obowiązkowym jest język angielski. Wymiar zajęć z języka angielskiego nie powinien być mniejszy niż 400 godzin. Drugi język, w wymiarze zajęć nie mniejszym niż 90 godzin, studenci wybierają zgodnie z § 4 ust. 6 zarządzenia.

2. Do przedmiotów obowiązkowych zalicza się także:

- 1) matematykę (z wyjątkiem wydziału administracyjne-

go i studiów inżynierskich) w wymiarze nie mniejszym niż 300 godzin,

- 2) fizykę na kierunku nawigacja w wymiarze nie mniejszym niż 120 godzin, na pozostałych kierunkach w wymiarze nie mniejszym niż 180 godzin (z wyjątkiem studiów inżynierskich),

- 3) chemię na kierunku nawigacja w wymiarze nie mniejszym niż 80 godzin.

§ 4. Liczba egzaminów nie może przekroczyć

- 1) 30 — w czasie trwania studiów,
- 2) 8 — w roku akademickim.

Załącznik nr 5

ZASADY OPRACOWYWANIA PLANÓW STUDIÓW ORAZ PROGRAMÓW NAUCZANIA STUDIÓW DZIENNYCH W SZKOŁACH WYŻSZYCH NADZOROWANYCH PRZEZ KOMITET DO SPRAW MŁODZIEŻY I KULTURY FIZYCZNEJ

§ 1. Studia dzienne, prowadzone w akademiach wychowania fizycznego, trwają 4 lata.

§ 2. 1. Wymiar zajęć obligatoryjnych w czasie całego okresu studiów nie może przekraczać 3200 godzin.

2. Tygodniowe obciążenie studenta zajęciami obligatoryjnymi nie może przekraczać 32 godzin.

3. Liczba egzaminów w czasie trwania studiów nie może przekraczać 25.

4. Przepis ust. 2 nie ma zastosowania do zajęć prowadzonych na stacjonarnych obozach letnich i zimowych oraz obozach wędrownych.

5. Rektor szkoły może wprowadzić zajęcia fakultatywne. O udziale w tych zajęciach decydują studenci. Zajęcia fakultatywne, wybrane przez studenta, stają się dla niego obowiązkowe.

§ 3. 1. Wymiar zajęć z psychologii oraz pedagogiki w ramach wydziału wychowania fizycznego — kierunku rehabilitacji ruchowej, wydziału rehabilitacji ruchowej oraz wydziału turystyki i rekreacji, którego absolwenci nie uzyskują kwalifikacji pedagogicznych — nie może być mniejszy niż 120 godzin.

2. Studenci wydziału wychowania fizycznego — kierunku rehabilitacji ruchowej, a także wydziału rehabilitacji ruchowej oraz wydziału turystyki i rekreacji mogą uzyskać kwalifikacje pedagogiczne w trybie dodatkowych zajęć fakultatywnych.

3. Zasady realizacji zajęć z przedmiotów psycholo-

gicznych i pedagogicznych określa załącznik nr 7 do zarządzenia. Ponadto studentów obowiązuje odhycie praktyki w szkole podstawowej i średniej w wymiarze każda po 4 tygodnie.

4. Z zakresu psychologii i pedagogiki studentowi mogą być zaliczone wybrane treści nauczania realizowane w tych przedmiotach na jego podstawowym kierunku kształcenia. Decyzję podejmuje dziekan na wniosek wykładowcy przedmiotu.

§ 4. 1. Integralną część planu studiów stanowią:

- 1) praktyki zawodowe,
- 2) praktyki kolonijne,
- 3) stacjonarne obozy letnie i zimowe,
- 4) obozy wędrownne.

2. Zasady odbywania obozów oraz praktyk ustala dziekan.

3. Praktyki i obozy, o których mowa w ust. 1, wpisuje się do planu studiów poza siatką godzin.

4. Praktyki na wszystkich wydziałach (kierunkach kształcenia) trwają nie mniej niż 15 tygodni w toku całych studiów.

§ 5. 1. Obozy stacjonarne, odpowiadające potrzebom poszczególnych wydziałów (kierunków kształcenia), organizowane są w wymiarze 5 tygodni i obejmują:

- 1) 3-tygodniowy obóz letni,
- 2) 2-tygodniowy obóz zimowy.

2. Rektor może wprowadzić dodatkowy 2-tygodniowy obóz zimowy, jeżeli szkoła posiada na ten cel środki.

3. Obóz wędrowny nie może trwać dłużej niż 10 dni.

Załącznik nr 6

dnia .....

**STUDIA MAGISTERSKIE (JEDNOLITE)
PLAN STUDIÓW DZIENNYCH**

.....
(szkoła wyższa)
Kierunek studiów .....,
Specjalność .....,
Czas trwania studiów ..... semestrów

Lp.	Nazwa przedmiotu	Godziny zajęć				Rozkład godzin zajęć																							
		w tym:				I rok			II rok			III rok			IV rok			V rok											
		razem	wykłady	konwersatoria	seminaria	proseminaria	ćwiczenia	laboratoria, ćwicz. czenia terenowe	1 sem.	2 sem.	3 sem.	4 sem.	5 sem.	6 sem.	7 sem.	8 sem.	9 sem.	10 sem.	15 tyg.	15 tyg.	15 tyg.	15 tyg.	15 tyg.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
		3	4	5	6	7	8	9	10																				
1																													
2																													
3																													
4																													
5																													
6																													
7																													
8																													
9																													
10																													
	Razem																												
	Liczba egzaminów																												

Ponadto studentów obowiązują: .....
REKTOR

Załącznik nr 7

ZASADY REALIZACJI ZAJĘĆ Z PRZEDMIOTÓW: PSYCHOLOGIA, PEDAGOGIKA, DYDAKTYKA PRZEDMIOTU KIERUNKOWEGO ORAZ PRAKTYK PEDAGOGICZNYCH

1. Zasady dotyczą kandydatów na nauczycieli studiujących na jednolitych studiach magisterskich w uniwersytetach i wyższych szkołach pedagogicznych oraz uzupełniających kwalifikacje pedagogiczne poprzez udział w międzywydziałowych studiach pedagogicznych w wyższych szkołach technicznych, akademiach rolniczych, akademiach ekonomicznych, akademiach wychowania fizycznego, akademiach muzycznych, w wyższych szkołach plastycznych oraz w akademiach medycznych.

2. Wymiar przedmiotów: psychologia, pedagogika i dydaktyka przedmiotu kierunkowego nie może być mniejszy niż 300 godzin, w tym:

- 1) 90 godzin psychologii,
- 2) 90 godzin pedagogiki,
- 3) 120 godzin dydaktyki przedmiotu kierunkowego w

szkole podstawowej, średniej ogólnokształcącej lub w szkole zawodowej (dotyczy międzywydziałowych studiów pedagogicznych w szkołach wyższych kształcących kandydatów na nauczycieli przedmiotów zawodowych).

3. Praktyka pedagogiczna odbywana jest w wymiarze 10—15 tygodni.

4. W razie realizacji zajęć z przedmiotów wymienionych w ust. 2 w ramach międzywydziałowych studiów pedagogicznych, szkoła wyższa opracowuje plany studiów zgodnie z ustaleniami zawartymi w ust. 2 i 3.

5. Kandydaci na nauczycieli przedmiotów zawodowych zobowiązani są do zaliczenia 4—6 tygodni praktyki pedagogicznej w szkole zawodowej.